

Martin

Váša

Rád

bych,

ale

nechce

se

mi

/ motto

Martin

Váša

Rád
bych,
ale
nechce
se
mi

The image features a vertical arrangement of text in a mix of solid and dotted fonts. To the right of the text, there are two hand-drawn sketches. The upper sketch shows a pen with a looped line above it. The lower sketch shows a flower-like shape with a looped line above it.

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

© Martin Váša, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-267-2780-4

ISBN e-knihy 978-80-267-2782-8 (1. zveřejnění, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-2783-5 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-267-2781-1 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

Víte, co je to podvědomí? Psychoanalytici je získali
jako výdobytek svých zákeřných manévru
se skrytým vědomím. Ve skutečnosti je to naprosto
zbytečná teorie. Podvědomí je tím nejevidentnějším
projevem síly naší vědomé vůle, která ve chvíli,
kdy se naše emoce postaví na odpor, využije všech
možných lstí, aby dosáhla svých cílů.

– S elegancí ježka, Muriel Barbery

Rád bych, ale nechce se mi

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

motto

Martin Váša

Rád bych, ale nechce se mi – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Něžné varování:

Mohlo by vás překvapit,
že příběh i jeho postavy jsou skutečné
přesně do té míry, do jaké uvěříte, že skutečné jsou.

*Mamince a babičce,
které jsou i ve skutečnosti tak neskutečné,
že bych si je při sebelepší vůli vymyslet nedokázal.*

PRVNÍ SLOVO

Snadno se mi sní o životě na ostrovech, kde se nejezdí, nýbrž pluje, a kde na mě dýchala historie na každém kroku. Nebo spíš do mě. Vdechla mi blažený nadhled. Na ostrovech tak krásných, že jsem měl chuť fotit všechno, takže jsem nakonec nevyfotil nic. Kde je tolik krásy, že na hlouposti už jednoduše nezbývá místo, poznamenal jsem si do deníku, zatímco jsme z Benátek odplouvali na letiště.

Bazilika Santa Maria della Salute mizela v nedohlednu a modrozelená vodní hladina nám občas cákla do tváře, aby nás v červnovém parnu osvěžila. Nebo aby nebylo vidět slzy, které se mi hrnuly do očí? Bylo to moc krátké. Na druhou stranu, komu by to v Benátkách mohlo připadat dlouhé? Živě si ten pocit vybavuji. Jako by to bylo včera, a ne před rokem.

Co se mi na tomhle městě, kterému se žádné jiné nepodobá, líbilo úplně nejvíc? Všechno. Od matoucího bludiště mnohdy slepých uliček po všudypřítomné vyobrazení lva, které jsem jako srpnové dítě egomaniakálně považoval za znamení, že bych se sem měl přestěhovat.

Já vím, je to klišé prohlašovat „tady bych chtěl bydlet“ pokaždé, když na dovolené zažijete něco fajn, notabene pokud to doma nemáte. Jenomže já jsem si nemohl pomoci.

S Danem jsme si pronajali byt kdesi v labyrintu uliček čtvrti Castello. Největší atrakcí v jeho okolí byl naprostý klid. Tu dílna, kde se renovuje starý nábytek, tu kavárna, kde si můžete vypít espresso na stojáka za euro – předstírání toho, že obsluha rozumí vaší italštině, je v ceně. A nebýt cedulky, co hosty podniku prosí (varuje?), aby si nedávali cichetti s cappuccinem, měli byste pocit, že jste prvními turisty, kteří tam kdy zabloudili.

Jako v kterékoliv jiné destinaci, kde jsem si přál žít, jsem i v Benátkách vynaložil značné úsilí na to, abych působil jako místní. (Pochopitelně zbytečně.) Když se nás hned po příjezdu domácí zeptala, kam máme nazítří namířeno ze všeho nejdřív, odpověděl jsem, že se projdeme pro snídani na ono slavné tržiště. Jako praví Benátčané!

„The Rialto market?!“ vytřeštila oči. Proč, když máte „super market“ prakticky za rohem? Popadla tužku a papírek s heslem na wifi (Nit7Mm4qijbNjHrp – jak píšu, na malichernosti v Benátkách není prostor) a z druhé strany nám na něj nakreslila, kudy se tam dostaneme. Když jsme druhý den na adresu tohoto tajného tržiště celí vzrušení dorazili, stál před námi obyčejný supermarket.

Danovi jsem se o svém snu, který s každým dnem a každou hodinou nabýval čím dál konkrétnějších obrysů, raději nesvěřil. Když jsem chtěl posledně někde takhle žít, řekl mi na to suše, že „oceňuje, jak se pořád nevzdávám“. Rozhodl jsem se nad tím moc nepřemýšlet.

Namísto toho jsem se nechával dál unášet představami, ve kterých se jako Peggy Guggenheim celé dny

plavím kanály v gondole plné psů, ráno do sebe házím espresso na stojáka, večer při západu slunce posrkávám spritz a odháním racky vějířem.

Až úplně poslední den, pouhých pár hodin před odjezdem, kdy jsme seděli na okraji sluncem rozpáleného přístavu, chodidly škrtili o chladnou vodní hladinu a přitom do sebe cpali snad stý kousek pizzy toho týdne, se ve mně něco zlomilo.

Sledoval jsem, jak k nám připlouvá trojice mužů. Jeden hbitě vyskočil na molo a přivázal člun pár metrů od nás. Byli mladí a krásní. Střelil jsem pohledem po Danovi, abych se ujistil, že A) nevidí, jak je očumuju, anebo B) je očumuje taky. Ten ovšem netečně matlal aplikaci Duolingo.

Když jsem se očima vrátil na molo, mladíci už byli polonazí a házeli po sobě led, co měli zřejmě připravený na ryby trhovců, kteří to pro dnešek opodál bálili. Na bronzově opálených svalnatých hrudích se jim třpytily řetízky a pot a mně došlo, že nechci pouze žít v Benátkách, ale že chci být jako oni – tahle dokonalá ztělesnění bezprostřednosti, každý den obklopená krásou a krásu dotvářející.

„Ty jo,“ povzdychl jsem si pod tíhou svého náhle zbytečně konkrétního snu o životě v Itálii a pohlédl jsem na svoje triko pokapané fíkovou zmrzlinou, pod nímž jsem skrýval svítivě bledé tělo, co si o svalech mohlo nechat leda zdát. „Taky bych chtěl jednou být takhle elegantní a sexy.“

„Nóóó,“ odušil chlácholivě Dan, který mě – stále zahleděný do telefonu – nejspíš poslouchal jenom napůl ucha. „Tak třeba příště.“

DRUHÉ SLOVO

Od našeho výletu do Benátek uplynul přesně rok a já stále nejsem ani elegantní, ani sexy. A stále hodně sním. (Ve smyslu, že fantazíruju, ne že sním hodně jídla. I když to taky.) Sním v noci, sním přes den, sním pořád a všude.

Živé sny máme v rodině, některé si předáváme jako rodinné stříbro: Maminka, která ze spaní zoufale vykřikuje „čtyři“, protože se jí zdá, jak kuchařka ve školní jídelně neslyší, kolik chce knedlíků, anebo dědeček, který zase šílí, že „ta kolíbka se každou chvíli převrátí a miminko vypadne“. Když ho babička probudila a chlácholila, že se mu to jenom zdálo, napomenul ji, že až se to fakt stane, tak se bude divit. Dědeček si takhle jednou málem zlomil nárt, když mu ve snu do postele lezl nosál, on se ho pokusil skopnout a trefil přitom hranu dveří. Kdo by sakra kopal do nosála? To je jedna z mnoha otázek, na které jsem se ho už nestačil zeptat.

Sám mám sny tak živé a detailní, že mě nejednou napadlo, jestli není realita ve skutečnosti jenom sen a naopak to, co považuju za snění, není opravdová realita. To se budu divit, až se probudím!

Jenomže denní snění je úplně jiná disciplína. Živím se rozhovory a jestli jsem během všech těch

propsaných let zjistil něco překvapivého, pak to, kolik lidí se na hypotetické otázky tváří, jako bych se před nimi svlékl do naha a začal tančit macarenu. Osobně dávám hypotetickým dotazům přednost. A pokud bude někdo někdy zpovídat mě, moc doufám, že si nepřipraví žádné jiné.

Snění je totiž nejsnazší způsob, jak utéct od reality. A o tom já, který jsem za všech okolností aspoň trochu nemožný, něco vím.

Existuje video z mého prvního dne ve škole. Paní učitelka v něm vítá novopečené prvňáčky. (Mám dojem, že se ten krátký film dokonce jmenuje *Vítání prvňáčků*.) Nastiňuje, co nás čeká, a nakonec nás vyzve, abychom svoji židličku zvedli na stůl, jako to budeme po výuce dělat celé roky. Všechny děti si s prvním úkolem hravě poradí. Až na jedno.

S židličkou v jedné ruce a džínovou bundou v druhé, ve tváři už téměř karmínový, na videu svádím lýtý boj, který musel být o to lítější, že tou dobou kameraman zabíral pouze mě. Moje šestileté já si tenhle moment, pro jistotu zvěčněný na VHS (budiž jim země lehká), uloží do paměti coby první z mnoha nesmazatelných vzpomínek na vlastní nemožnost.

Tahle kniha by vlastně klidně mohla být výhradně o ní. Pojmenoval bych ji *Padesát odstínů nemožnosti*. Nebo *Možnosti nemožnosti*? Ale Martin, jemuž patří deník, do kterého se za okamžik ponoříte, a s nímž se od sebe lišíme jen tak, aby mohlo jít o autofikci, zrovna řeší naléhavější záležitosti.

Lidé se často ptají, co bylo dřív – jestli slepice, nebo vejce. Jiní mají za to, že na počátku bylo slovo. Martin

si tím není tak docela jistý. Podle něj bylo na počátku kafe. Rozhodně tedy na počátku příběhu, který následující pasáž z jeho deníku vypráví.

Psal se devatenáctý březen – jeho dědeček by měl svátek – a Martin se probral do své nejmilejší melodie: zvuku chroptící moka konvičky. S Danem si od kamaráda na pár dní pronajali domek v Scicli, epicentru klimatu na jihovýchodě Sicílie. Otevřeným francouzským oknem dovnitř proudil vlahý vánek. Martin vstal a stále víc spící než probuzený se k němu doploužil. I město se stejně jako on teprve probouzelo. Dovedl by si představit život tady?

Dan byl tou dobou o krok dál. Uchvácený kamarádovým vyprávěním na ten den domluvil rovnou dvě prohlídky nemovitostí s místní realitní makléřkou Felicitou.

Martin, kterému se při každé zmínce toho jména v hlavě rozehrál starý italský hit, tomu zatím nepřikládal větší váhu. Navzdory zasnoubení neměli společnou kasu. Martinův finanční polštář stále připomínal spíš povlak, ještě k tomu děravý, a s nadějí na změnu už se pomalu loučil. Věděl sice, že Dan chce se svojí mámou investovat peníze z prodeje rodinného domu, ale až tak mu do karet neviděl a neměl proto jediný důvod se domnívat, že by koupě domku na Sicílii připadala v úvahu.

„Všichni si nás tu prohlížejí,“ šeptl znepokojeně, když o necelou hodinu později v šortkách a pantoflích (protože telefon hlásil hřejivých osmnáct stupňů) přecházeli hlavní náměstí, kde už tou dobou na lavičkách jako tribunál vysedávali sicilští senioři v zimních

bundách a čepicích (protože teploměr hlásil mrazivých osmnáct stupňů).

Dědečkové si je nevěřicně prohlíželi jako dva exempláře mimozemské civilizace a nesouhlasně přitom s rukama složenýma na hrudi kroutili hlavami. Martinovi tím okamžitě připomněli jeho dědečka a pro jistotu si nasadil sluneční brýle, aby nebylo vidět, že se mu do očí ženou slzy.

O několik hodin a vrstev oblečení později si sedli do vinotéky, aby sdíleli dojmy z obou prohlídnutých domků. Majitel jim k vínu přinesl dvě vejce natvrdo s pepřem a solí. Určitě je to léčka. Jestli si vejce dá, napadlo Martina, ostatní poznají, že není místní, a umřou smíchy. Zatímco si zkoumavě prohlížel ostatní hosty, Dan se pustil do loupání skořápky.

Martinovi se víc líbil první domek. Intimní, dvoupodlažní, tak akorát pro dva, zastrčený v jedné ze starých uliček samého centra města, s terrazzinem a kameny obloženými zdmi, co umocňovaly autentickou atmosféru. Působil na něj jako sicilská variace na venkovskou chajdu Kate Winslet z filmu *Prázdniny* a nemohl se dočkat, až se uvnitř promění v Cameron Diaz.

Dan byl ovšem jiného názoru. Oslovil ho spíš nově zrekonstruovaný třípodlažní dům na konci města, který měl místo střechy obrovskou terasu s výhledem na jeskyně, někdejší skalní osídlení.

Martin namítl, že druhý dům je taky jednou tak dražší.

Dan připomněl, že má tu terasu.

Martin namítl, že má ložnici bez oken. Není nic horšího než ložnice bez oken.

Dan připomněl, že má tu terasu.

Martinovi v tu chvíli došlo, že to, co se zatím jevilo jako pouhá hra – asi jako když při sledování *Makléřů z Hollywoodu* předstírali, že se jim z hypermoderního sídla v kopcích obklopujících Los Angeles s prodejní cenou devatenáct milionů dolarů nevkusem zvedá žaludek, přestože jim doma v obýváku visely pavučiny, že by na nich mohli věšet prádlo –, byla ve skutečnosti vážná debata. A že jde koneckonců o Danovu investici, ne jeho.

Nechtěl ho přesvědčovat, natož se dohadovat. Drama si užívá, jen když se ho přímo netýká. Kdo by chtěl mít doma Itálii, když může mít v Itálii domov? Ještě k tomu na Sicílii. Čím déle tam byl a více vína vypil a těstovin snědl, tím více ji miloval. Teď, když začínalo být jasné, že jeden z domků tak či onak zvítězí, si ostrov nechtěl zaneřádit byť jedinou kapkou negativní energie. Jak že to jejich kamarád říkal při předávání klíčů? Jo, jasně. Už si vzpomíná. „Sicílie je upřímná,“ varoval je. „Když seš píča, bude píča na tebe.“

Přesto se nad Martinem – jak tomu bylo vždycky, když začala být ve vzduchu cítit velká změna – začala zatahovat obloha. Tak rád by se těšil na všechnu tu krásu, kterou toto místo slibovalo. Nemohl se však ubránit úvahám, co všechno by se hypoteticky mohlo podělat.

V tu chvíli samozřejmě ještě nemohl tušit, jakého významu pro něj Scicli během následujících měsíců nabye, s kým se tam jednoho horkého letního dne ke svojí radosti i hrůze setká a nakolik jiný směr jeho život nabere.

Znáte to. Vesmír si naše úvahy rád vyslechne. A obvykle má lepší nápad.

NEDĚLE 31. BŘEZNA

6.22

V noci se mi zdál další živý sen.

Ani nevím, proč píšu, že byl živý. Copak může být sen mrtvý? Vlastně co by nemohl. Ty jo. Doufám, že nikdy žádný svůj sen nezabiju! No nic.

K věci: V noci se mi zdál další živý sen. V tom snu jsem se právě probudil. Světle krémovými závěsy dveří na terrazzino do ložnice profukoval slabý vítr z ulice a nesl s sebou dovnitř tlumený dusot. Vstal jsem a sešel po schodech do přízemí. Navzdory realitě už byl náš domek v Scicli zcela zařízený, plný všeho, co si do něj s Danem chceme pořídit. Jenom Dan tam nebyl. Musel vstát dřív, ale ne dlouho přede mnou, jeho strana postele byla ještě teplá. Šel vyvenčit Ágnes beze mě?

Dveře na ulici zůstaly otevřené a odkudsi se pořád ozývalo občasně zadupání. „Kdo je tam?“ zeptal jsem se nejistě, jako se v hororech ptají postavy, než hořce zalitují, že si nesjednaly životní pojištění. A stejně jako ony jsem se ve snu i já rozhodl čelit svému strachu a vydal se nejistým krokem ven.

Jeho oči mě přímo probodávaly. Byly velký a temný. Jinak byl nicméně v celý tý svůj obyčejnosti docela

přehlédnutelný, osel jeden. Čím dýl jsem si ho prohlížel, tím větší klid jsem díky němu cítil. Na jeho robustním těle s úzkýma nohama a dlouhýma ušima bylo něco tak ošklivě kouzelného. Nebo spíš kouzelně ošklivého.

Zaplavila mě vlna něhy. Pohladil jsem ho po čumáku a sledoval, jak se otáčí a ztěžka si razí cestu ulicí dolů a dál městem. Vedl mě? Vyběhl jsem za ním a sledoval ho, na sobě pořád pyžamo a bosý. Vzbuzoval dojem, že přesně ví, kam jde. A já jsem to v tu chvíli vůbec nezpochybňoval.

Došli jsme na samý okraj města, kde ze suchý země stoupal prach. Všude okolo samý kaktus. Na moment jsem si musel sednout. Ještě štěstí že měli místo. S oslíkem jsme se uvelebili do červeno-bíle proplétaných křesílek, tolik příznačných pro pařížský ulice, a vůbec mi přitom nepřipadalo divný, že najednou sedíme před bistroem na náměstíčku, kde bydlí Emily ze seriálu *Emily v Paříži*. Anebo taky to, že osel dokáže sedět v kavárenském křesílku.

Číšník se nad námi zjevil téměř okamžitě. (Jak velmi nepařížský!) Věděl, že jsme nepřišli na kafe, ale kvůli tomu, že naproti bydlí Emily, a já se urazil, přestože měl pochopitelně pravdu.

Pak se nás zeptal, jestli budeme sami, a osel plynou francouzštinou odpověděl, že jsme vlastně každý sám, což podle mě byla úplně zbytečná poznámka, nehledě na to, že to přece číšníka nezajímalo. Vstoupil jsem do toho svým „oui“ a *garçon* protočil oči v sloup. Pověděl nám, ať si laskavě sedneme ke stolu pro dva, načež jsem kvapně namítl, že ten je umístěný na přímým

slunci. Tenhle argument číšníka zajímal asi jako mě výsledky Mistrovství světa ve fotbale – vůbec. V tu chvíli už tam nebyl jediný host, co by se na nás opovržlivě nedíval, a mě jímalo strašlivý stud. Nemohl jsem se dočkat, až zase zmizíme za rohem.

Ploužili jsme se tedy dál rozpáleným městem – Lucemburskými zahradami i ulicí, kde Carrie ze *Sexu ve městě* šlápla do hovna –, až mě oslík dovedl k nábreží Seiny, akorát že tam bylo místo řeky moře. Tu pláž jsem poznal okamžitě. Byla to ta, co se rozprostírá pouhých pár minut jízdy od Scicli. Její písek mě příjemně hřál do chodidel a já si najednou připadal jako takový to dřevěný zvířátko, co má zespoda tlačítko, který když zmáčknete, zvířátko se úlevně zbortí. To-likrát jsem dumal nad tím, kde by pro mě byla tráva zelenější, a vůbec mě přitom nenapadlo, že mám stejně radši písek na pláži.

Jako bychom s oslíkem stáli na samém okraji světa. Slunce se odráželo od mořský hladiny a působilo jako zářivá cesta bůhvíkam. Nekonečný horizont mi dával pocit, že jsem úplně maličký, zanedbatelný a nepodstatný. Že teď možná jsem, ale dlouho jsem nebyl a navždycky taky nebudu. Jako zrnko písku, kapka vody.

Vůbec mi to v tu chvíli nepřipadalo skličující, naopak, bylo to šíleně osvobozující. Mírný vlny moře jako by si pro mě chodily, jedna za druhou, a lákaly mě, ať jdu za nimi. Něco k pobřeží nesly, žlutě to zářilo. Popošel jsem tomu naproti, abych to líp viděl. Voda už se dotýkala mých prstů. Ještě krok. A ještě jeden. A vtom jsem se propadl do země.

Noha mi cukla tak silně, že mě to probudilo ze spánku. Chvíli jsem nevěděl, kde jsem. Pak jsem pomalu začal rozpoznávat obrysy našeho bytu, jímž se neneslo šumění moře, ale zapnutý myčky.

7.03

„Tichá voda břehy mele?“ ozval se z telefonu Honzův rozespalý hlas, nato si odkašlal. Máme takový rituál. Já mu po probuzení volám o svých snech, u kterých si nejsem jistý, jak je interpretovat, a on předstírá, že ho to zajímá.

Přátelství, jaký mám s Honzou, musí být jedním z největších lidských privilegií. Kromě Dana s maminkou a babičkou mě nenapadá nikdo jiný, kdo by mi před sedmou ranní vzal telefon. Na druhou stranu mě nenapadá ani nikdo jiný, komu bych v tu dobu (nebo vlastně kdykoliv) dobrovolně volal já.

„Každopádně,“ pokračoval Honza zaujatě, „mě vždycky fascinovalo, že to je voda, co mele, a jsou to břehy, co se nechává omílat, ale nikdo nemluví o Měsíci.“

„Co s ním?“ Před Honzou jsem už dávno přestal skrývat, že nejsem nejostřejší tužka v penálu.

„Měsíc to přece způsobuje.“

„Asi že je tišší než voda,“ navrhl jsem nejapně. „Nikdo o něm nemluví, protože na sebe neupozorňuje.“

„Přesně.“

Dan mi do postele přinesl kafe a já se s prvním usrknutím zasní o tom, jak máme s Honzou podcast, kde meleme podobný kraviny. Možná bude lepší zůstat u soukromých hovorů. Podle mě by beztak skončil po prvním díle a radši by se předstíralo, že se to nikdy nestalo.

„A co ten osel?“ zeptal jsem se.

„Netuším. Ale věděl jsi, že jsou inteligentnější než koně?“

„Sám seš kůň.“

„Si toho někdy všimni,“ pokračoval. „Je to vidět, když našlapují. Tak opatrně, bezpečněji. Daleko líp si díky tomu třeba i poradí se zrádným terénem... Jsou prostě napřed. Přičítám to jejich osamělosti.“

„Jak to myslíš?“ Přestával jsem se chytat.

„Osli jsou pověstný samotáři, jsou daleko míň společenský než koně. Dospělý samci většinou žijí sami a svoje území, zpravidla neskromných rozměrů, si před ostatními jasně vymezují trusem. Podle mě jsou podceňovaný. Lidi je dřív dost démonizovali. Vždyť ještě dneska platí za symbol tvrdohlavosti a hlouposti, ale to je nesmysl. Osel je přirozeně šíleně houževnatý, milý zvíře.“

„Nevěděl jsem, že se o oslíky tolik zajímáš.“

„Proč myslíš, že se s tebou kamarádím?“

Beru to jako lichotku.

7.09

Vyznání – album k zaznamenávání myšlenek, pocitů atd.
Tak by se dal přeložit název malý, úzký knížky vázaný v červený kůži, kterou měla malý Antoinettě, dceři Félixu Faureho – později francouzského prezidenta, koupit vychovatelka v knihkupectví Galignani na pařížský rue de Rivoli.

To tam mimochodem stojí dodneška a patří k mým nejoblíbenějším. Už na konci devatenáctého století bylo plný anglicky psaných děl, takže nikoho nepřekvapí,

že mělo v nabídce právě i tenhle deník z viktoriánský Anglie.

Na každý stránce člověk našel dotazník o čtyřiadvaceti otázkách, do kterýho si děti z vyšší společnosti mohly zaznamenávat svoje pocity, sny a naděje, čímž potenciálnímu čtenáři otevřely dveře do své duše. No, taková byla aspoň původní myšlenka...

Malá Antoinette dávala dotazník vyplnit svým přátelům, kteří přišli na odpolední čaj. Nechyběl mezi nimi ani náctiletý Marcel Proust. Přestože si dal s odpověďmi obzvlášť záležet, anebo snad právě proto, čtyři otázky přeskočil. Tu, která se ptala na jeho charakteristickou vlastnost, tu na oblíbený jména, na historické postavy, jimiž opovrhoval ze všech nejvíc, a na současný stav mysli. Navíc se ani nepodepsal. Zdánlivá netečnost, jak historie ukázala, byla opravdu pouze zdánlivá.

Když se o necelých osmdesát let později, roku 1965, konala v pařížský Národní knihovně výstava věnovaná životu legendárního spisovatele, nechybělo mezi vystavenými díly ani tohle album. Navzdory neúprosným událostem, které v uplynulých desetiletích vyslaly svět jiným směrem, se dochovalo ve výborném stavu.

Obzvlášť pozoruhodný mi připadá, že se dvacetiletý Marcel Proust dotazníku v pozměněném znění znovu chopil. A třebaže ho přímo nevymyslel, dneska už by slavný set otázek málokdo označil jinak než jako *Proustův dotazník*.

Ten dostal v budoucnu ještě několik různých podob a s nimi i svoje čestné místo v moderní kultuře.

Dodneška jde o jednu z nejoblíbenějších metod, jak někoho vyzpovídat. Časopis *Vanity Fair* je toho zářným příkladem.

A tak jsem neváhal přijít s vlastní variací. Tu občas blízkým ze zvědavosti podstrčím a odpovědi s sebou pak tahám v deníku jako kočka kotata. Sem tam do nich nahlídnu, snad abych se mohl podívat nad tím, jak moc se všichni měníme a jak moc zároveň zůstáváme stejní. Pokud mám pocit, že se v životě dotyční posunuli radikálně, rád je žádám, aby otázky zodpověděli znovu. Což je nejspíš další z řady důvodů, proč moc přátel nemám.